

Sveřejný ochránce práv

JUDr. Otakar Motejl

V Brně dne 12. října 2009
Sp. zn.: 5331/2009/VOP/IK

Vážený pane S.,

odpovídám na Váš podnět týkající se postupu přestupkové komise městské části Brno-Komín, která Vám v rámci přestupkového řízení, v němž jste figuroval jako obviněný, neumožnila si pořídit zvukový záznam z ústního jednání, ani pořízení kopií přestupkového spisu nafocení fotoaparátem. Máte výhrady i k samotnému průběhu ústního jednání (členové komise se nepředstavili, došlo k výměně člena přestupkové komise bez uvědomění účastníků řízení, předsedkyní komise jste byl opakovaně upozorňován, že můžete mluvit, až Vám bude uděleno slovo, čímž Vám bylo znemožněno operativně reagovat na výpovědi zúčastněných osob apod.).

Jelikož jste již byl s rozsahem mojí působnosti dle zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném ochránci práv“), seznámen již v rámci vyřízení Vašich předchozích podnětů, budu se nyní věnovat jednotlivým aspektům Vašeho nynějšího podnětu.

K Vaší stížnosti týkající se pořizování zvukového záznamu o průběhu ústního jednání vedeného před přestupkovou komisí uvádím následující. Možnost pořizovat obrazový a zvukový záznam průběhu jednání před správním orgánem je v současnosti upravena v ustanovení § 18 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), současně se uplatní i obecná právní úprava ochrany osobnosti obsažená v občanském zákoníku. V tomto směru jste byl, jak vyplývá z Vašeho podnětu, poučen ze strany předsedkyně přestupkové komise, která Vás rovněž seznámila se svojí právní interpretací tohoto ustanovení. Z jí podaného právního výkladu, který se opírá o stanovisko Ministerstva vnitra, vyplývá, že pořídit obrazový nebo zvukový záznam jednání může bez souhlasu dotčených osob pouze správní orgán. Přestože z věcného hlediska pro Váš požadavek nacházím pochopení (pokud se jedná o zvukový záznam vlastní výpovědi), musím s ohledem na současnou právní úpravu a názory odborné veřejnosti¹ potvrdit stanovisko předsedkyně přestupkové komise jako správné, a to

¹ Vedral J.: Správní řád komentář, RNDr. Ivana Exnerová – BOVA POLYGON, 2006, str. 155-156: „V ustanovení § 18 odst. 1 je dále stanoveno, že kromě protokolu lze též pořídit obrazový nebo zvukový záznam. Toto ustanovení navazuje na § 12 občanského zákoníku, v jehož odst. 1 je stanoveno, že písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejich projevů osobní povahy smějí být pořízeny nebo použity jen s jejím svolením, současně však odst. 2 tohoto ustanovení říká, že svolení není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona. Ustanovení 18 odst. 1 věta druhá správního řádu tedy naplňuje zákonnou licenci obecně předvídanou v citovaném ustanovení občanského zákoníku a umožňuje správnímu orgánu (ale právě jen jemu) pořídit zvukový nebo obrazový záznam průběhu úkonu v řízení, o kterém se má sepsat protokol, aniž by k tomu musel mít souhlas dotčených osob, které se budou tohoto úkonu účastnit. Takto pořízený obrazový nebo zvukový záznam se podle 17 odst. 1 věty čtvrté stává přílohou spisu. Možnost pořídit si bez souhlasu dotčených osob obrazový nebo zvukový záznam se vztahuje pouze na správní orgán, ustanovení

zejména z toho důvodu, že navrhovatelka, jakožto druhý účastník řízení s pořizováním zvukového záznamu nesouhlasila. Důvody nesouhlasu jsou pak z hlediska oprávněnosti pořizování záznamu irelevantní. Účelem takto pojaté právní úpravy pořizování zvukových i jiných záznamů osobní povahy je především ochrana oprávněných zájmů osob, jejichž osobnostní projevy mají být zachyceny. V případě pořizování těchto projevů samotným správním orgánem lze vzhledem k presumované povinnosti mlčenlivosti úředních osob důvodně předpokládat, že nedojde k použití těchto záznamů k jiným než úředním účelům. Na druhé straně za situace, kdy tyto osobnostní projevy zachycuje účastník řízení či jiná osoba (svědek apod.) zúčastněná na řízení, tak případnému zneužití zabránit nelze. Proto je třeba k pořizením těchto zvukových či obrazových záznamů souhlasu dotčených osob.

Poněkud jiná situace je v případě požadavku účastníka řízení zachytit vlastními prostředky (fotoaparát) obsah spisu. Zde se domnívám, že ačkoliv tuto možnost zákon výslovně neuvádí, není důvod k tomu, aby správní orgán účastníku řízení v tomto pořizením bránil, a to z toho důvodu, že se jedná o realizaci práva na nahlížení do spisu a pořizování opisů a kopií z něj, při němž navíc správnímu orgánu nevznikají žádné náklady².

Pokud se týče Vaší námítky, že se Vám členové přestupkové komise nepředstavili, je třeba podotknout, že uvedení jména, příjmení a dalších identifikačních údajů úřední osoby je vázáno na výslovný požadavek účastníka řízení³.

Pokud nesouhlasíte s obsahem protokolu, máte právo odmítnout jej podepsat a tak verifikovat jeho obsah. V tomto případě je vhodné uvést do protokolu důvody odmítnutí verifikace a pod toto své vyjádření se podepsat, čímž by se vyloučila možnost, že správní orgán sám interpretuje důvody odepření, či manipulace s obsahem protokolu.

Proti nevhodnému chování úředních osob či proti postupu správního orgánu můžete podat stížnost tajemníkovi Úřadu městské části Brno-Komín, což, jak vyplývá z Vašeho podnětu, jste již učinil. Předmětné námítky můžete samozřejmě uplatnit i v rámci případného odvolání proti rozhodnutí správního orgánu.

18 je součástí dílu, který je nazván „Vedení řízení a úkony správních orgánů“; sepsání protokolu stejně jako pořizením obrazového nebo zvukového záznamu je tedy úkonem správního orgánu, nikoliv úkonem účastníka řízení. Pro ochranu osobnostních práv mezi účastníky řízení navzájem, resp. ochranu osobnostních práv úředních osob vůči účastníkům řízení, platí obecná ustanovení občanského zákoníku.“

Jemelka L., Pondělíčková K., Bohadlo D.: Správní řád, 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2008, str. 64: *“Kromě protokolu může správní orgán poříditi také obrazový nebo zvukový záznam. Protokol se v uvedených případech sepisuje vždy, pořizením obrazového nebo zvukového záznamu je na uvážení správního orgánu. Jedná se o tzv. úřední licenci podle § 12 odst. 2 ObčZ, který stanoví, že svolení fyzické osoby s pořizením nebo použitím písemností osobní povahy, podobizen, obrazových snímků nebo obrazových a zvukových záznamů týkajících se této osoby nebo jejích projevů osobní povahy není třeba, použijí-li se k účelům úředním na základě zákona. Pořizený obrazový nebo zvukový záznam je přílohou spisu (viz § 17 odst. 1). Na rozdíl od správního orgánu účastníci řízení tuto úřední licenci nemají a obrazové nebo zvukové záznamy by mohli pořizovat pouze se souhlasem podle § 12 odst. 1 ObčZ.”*

² Srov. Kadečka S. a kol., Správní řád, Praha, ASPI, a.s. 2006, str. 171

³ § 15 odst. 4 věta druhá správního řádu: *„Oprávněná úřední osoba na požádání účastníka sdělí své jméno, příjmení, služební nebo obdobné označení a ve kterém organizačním útvaru správního orgánu je zařazena.“*

Váš podnět mně adresovaný musím hodnotit jako předčasný, neboť z ustanovení § 11 zákona o veřejném ochránci práv, v němž jsou specifikovány náležitosti podnětu, vyplývá, že je třeba doložit (např. vyřízením stížnosti nebo rozhodnutím odvolacího orgánu), že jste se neúspěšně pokusil zjednat nápravu, resp. že jste věc předložil jinému správnímu orgánu. Pokud tedy nebudete spokojen s vyřízením stížnosti tajemníkem úřadu nebo s rozhodnutím odvolacího orgánu, potom se na mě můžete znovu obrátit.

S pozdravem

JUDr. Otakar M o t e j l v. r.
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Vážený pan
M. S.
xxxxxxxxxx
xxxxxxxxxx

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112